

Markkinaratkaisut / Sonkeri Hanni

2.3.2022

Julkinen

Tasehallintahankkeen referenssiryhmän kokous 2.3.2022

Aika Keskiviikko 2.3.2022 klo 9-12

Paikka Teams-palaveri / Helsinki, Fingrid Oyj

Läsnä	Matti Hällfors	Sallila Energia Oy
	Mika Luoto	EPV Energia Oy
	Jari Aurojärvi	Power-Deriva Oy
	Jari Hokkanen	Gasum Consulting Oy
	Vesa Kankaanpää	Vattenfall Oy
	Ossi Juujärvi	Caruna Oy
	Jonni Laine	eSett Oy
	Tuomas Pulkkinen	eSett Oy
	Teija Pelkonen	UPM Energy Oy
	Harri Sirpoma	Helen Oy
	Pasi Kuokkanen	Suomen sähkökäyttäjät ry
	Taina Wilhelms	Energiateollisuus ry
	Olli Taipale	Energiavirasto
	Heini Ruohosenmaa	Fortum Oyj
	Matti Sohlman	Pohjolan Voima Oyj
	Vassi Kujala	Nord Pool AS
	Tom Backman	Fortum Oyj
	Pekka Pyyny	S-Voima Oy
	Maria Joki-Pesola (pj.)	Fingrid Oyj
	Hanni Sonkeri (siht.)	Fingrid Oyj
	Janne Heikka	Fingrid Oyj
	Vilma Virasjoki	Fingrid Oyj
	Karri Mäkelä	Fingrid Oyj
	Meri Viikari	Fingrid Oyj
	Laura Ihamäki	Fingrid Oyj
	Eero Järvinen	Fingrid Oyj

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.03.

Hyväksyttiin asialista.

2 Tasehallintahankkeen tiekartta

Maria Joki-Pesola kävi läpi pohjoismaisen tasehallintahankkeen tilannetta.

Pohjoismaisen säätösähkömarkkina-uudistuksen eli mFRR energiamarkkinan käyttöönotto viivästyy tiekartassa esitetystä aikataulusta. Toteutuksen haasteet liittyvät Norjan ja Ruotsin kantaverkko-yhtiöiden paikallisten IT-järjestelmien kehitykseen. Uutta aikataulua ollaan arvioimassa. Myös pohjoismaisen aFRR kapasiteettimarkkinan käyttöönotto tulee todennäköisesti olemaan myöhemmin kuin esitetystä

aikataulukuvassa. Syynä tähän on uuden kapasiteetin laskentamenetelmän (flow-based) käyttöönottovaiheiden viivästyminen.

Aikataulumuutokset ja yhteispohjoismaisten markkinapaikkojen käyttöönoton viivästykset herättivät referenssiryhmässä huolta siitä, että markkinat ja siten niiden likviditeetti supistuvat vain Suomen alueelle. Todettiin kuitenkin, että Suomi ei ole irrottautumassa pohjoismaisesta säätösähkömarkkinasta. Lisäksi Suomessa mahdollistettavat 15 minuutin tuotteet päivän sisäisillä markkinoilla eivät poissulje yhteispohjoismaista 60 minuutin päivän sisäistä kaupankäyntiä.

Energiateollisuuden jäsenistössä on esitetty kysymys siitä, onko välttämätöntä siirtää kaikki valtioneuvoston asetuksessa veloitettut mittaukset 15 minuutin resoluutioon 22.5.2023 mennessä, kun vartin taseselvitys otetaan käyttöön vain teknisesti, mutta markkinat pysyvät tunnissa. Mittausmuutokset on kirjattu asetukseen ja sen sisällön muuttaminen olisi saattaa olla pitkä prosessi ja vaatii selkeät perustelut. Tämänhetkisen siirtymissuunnitelmiin pohjautuvan tiedon perusteella noin puolet Suomen mittauspisteistä on sellaisia, jotka valtioneuvoston asetuksen mukaan tulee siirtää 15 minuutin resoluutioon varttitaseen käyttöönottoon mennessä. Asetuksen siirtymäsäännökset ja niiden mahdollinen muokkaaminen tehdään Työ- ja elinkeinoministeriössä. Energiateollisuus ja Fingrid keskustelevat kevään aikana aiheesta erillisessä palaverissa.

3 mFRR energiamarkkinan ajankohtaiset

3.1 mFRR energiamarkkina (EAM) -projektin tilanne

Karri Mäkelä kertoi mFRR energiamarkkinan (EAM) ajankohtaisista ja projektin tilanteesta.

Fingrid julkaisi tiedotteen mFRR EAM:n myöhästymisestä helmikuussa.

Yhteispohjoismainen siirtyminen 15 minuutin tuotteisiin mFRR energiamarkkinalla tulee määrittämään tulevaisuudessa tasepoikkeaman hinnan jokaiselle vartille. Suomi joutuu odottamaan, kunnes kaikki kantaverkkoyhtiöt ovat valmiit siirtymään uuteen vartin markkinaan. Aikataulu siirtymälle on vielä epävarma. Mäkelä esitteli erilaisia vaihtoehtoisia malleja, joista nyt keskustellaan kantaverkkoyhtiöiden kesken.

mFRR EAM määrittelee myös aikataulua yhteiselle siirtymiselle eurooppalaisille markkinapaikoille. Fingridin tavoitteena on tehdä muutokset ja liittyä mahdollisimman pian. Kokouksessa kysyttiin, onko Fingridin mahdollista liittyä eurooppalaiselle mFRR energiamarkkinapaikalle (MARI), vaikka esimerkiksi Norja ei pystyisi tähän. Fingridin liittyminen yksin MARI:iin ilman muita Pohjoismaita, tarkoittaisi sitä, että Suomi irrottautuisi yhteispohjoismaisesta markkinasta. Tämä ei olisi Suomen etu. Fingridillä ja pohjoismaisella hankkeella on meneillään sisäinen työ, jossa tarkastellaan mitä voidaan tehdä, jotta eurooppalaisen lainsäädännön asettama aikataulu pitää.

3.2 mFRR EAM shadow operation

Vilma Virasjoki esitteli niin kutsuttua pohjoismaista mFRR EAM:n shadow operation -prosessia.

Shadow operation tarkoittaa automatisoitavan mFRR EAM:n rinnakkaiskoekäyttöä eli uuden prosessin testaamista ennen tuotantokäytön aloittamista. Shadow operation -prosessin avulla voidaan tarkastella, miten uuden menetelmän tulokset poikkeaisivat nykyisestä keskitetystä manuaalisesta prosessista esimerkiksi aktivointivolyymien, hintojen tai siirtojen suhteen.

Kantaverkkoyhtiöiden shadow operation -prosessi nähdään hyvänä harjoituksena. Tällä hetkellä prosessin rooli on irrallinen operatiivisesta toiminnasta. Prosessissa tarkasteltavia suureita analysoidaan varttikohtaisesti ja aluekohtaisesti. Shadow operation tukee tällä hetkellä erityisesti IT-prosessien ja datan laadun tutkimista sekä kantaverkkoyhtiöiden paikallisten ennustemenetelmien kehittämistä. Lisäksi se tarjoaa tietoa markkinoille tulevista muutoksista.

3.3 mFRR EAM AOF algoritmikuvaus

Virma Virasjoki esitteli pohjoismaista AOF eli Nordic Activation Optimization Function -algoritmikuvausta.

mFRR EAM:n automatisointi mahdollistaa 15 minuutin välein tapahtuvan tasehallinnan ja uusien tarjousattribuuttien käytön. Tämä edellyttää säätösähkötarjousten valintaa algoritmin avulla. Algoritmista on julkaistu pohjoismainen kuvaus loppuvuodesta 2021. Kuvaus keskittyy erityisesti ajastettuun aktivointiin, joka on uudistetun säätösähkömarkkinan pääprosessi. Kuvauksessa kerrotaan tarkemmin mitä tietoja algoritmi käyttää, mikä sen toimintalogiikka on ja mitä tuloksia prosessin lopputuloksena saadaan. Lisäksi kuvauksessa on tietoa myös muista pohjoismaissa käytössä olevista aktivointiprosesseista sekä poikkeustilanteiden käsittelystä.

Toimijat näkevät, että tuotteet ja ajastettu aktivointiprosessi on kuvattu hyvin AOF-algoritmikuvauksessa. Tarkemmat tiedot pohjoismaisten kantaverkkoyhtiöiden välisistä eroista mm. kansallisten prosessien yhteisvaikutusten sekä tarjousten käsittelyn/valikoinnin suhteen nähtiin kuitenkin puutteellisiksi.

AOF-algoritmikuvaus on yhteispohjoismainen dokumentti, joten siinä on ensisijaisesti kuvattu yhteispohjoismaiset tai useampaa kantaverkkoyhtiötä koskevat prosessit. Yhteispohjoismaisten prosessien lisäksi on kansallisia ratkaisuja, joita ei pääasiassa ole sisällytetty algoritmikuvaukseen. Suomen kannalta keskeisiä eroja muihin pohjoismaihin ovat joidenkin tarjousattribuuttien käyttämättä jättäminen, joista löytyy algoritmikuvauksesta taulukko. Lisäksi Suomessa käytetään suora-aktivoinnissa paikallista valintaa MARLin liittymiseen asti. Fingridin varavoimalaitokset eivät ole mukana AOF:lle lähetettävässä markkinaehtoisten tarjousten listassa.

4 Regulaatioprosessin tilanne

Laura Ihamäki kertoi tasehallintahankkeeseen liittyvien regulaatioprosessien tilanteesta.

Varttitaseeseen liittyen muutoksia on tulossa niin tasevastaavien, tasehallinnan kuin reservitoimittajien ehtoihin. Ehtomuutosten sidosryhmäkonsultaation on tarkoitus alkaa maaliskuun loppupuolella. Tasevastaavien ja tasehallinnan ehtomuutoksia käsitellään Tasevastaava-päivässä 14.3.2022.

Taajuusohjatun käyttöreservin sekä automaattisen ja manuaalisen taajuuden palautusreservin reservienergiat tullaan raportoimaan varttituntikohtaisesti varttitaseeseen siirryttäessä. Reservitoimittajien ehtoihin on suunnitteilla samassa yhteydessä muitakin muutoksia, joita käydään tarkemmin läpi 7.4 klo 9-11 järjestettävässä webinaarissa.

5 Varttitaseen käyttöönotto

5.1 Fingridin varttitaseen käyttöönotto

Meri Viikari piti esityksen varttitaseen käyttöönotosta.

15 minuutin mittauksen siirtymäsäännösten osalta heräsi kysymys siitä, että mikäli kommunikaatioteknillisistä syistä kokonaista muuntopiiriä ja sen mittauksia ei saada siirrettyä varttiin etäohjelmoimalla, niin mitkä muuntopiirin mittaukset tulisi priorisoida ja ohjelmoida varttiin ensimmäisenä. Todettiin, että tämä on jokaisen jakeluverkonhaltijan ja mittausaluevastaavan itse päätettävissä. Kannattavammaksi muun muassa häviöiden kannalta olisi siirtää energiamäärällisesti eniten mittaavat mittauspisteet ensin.

5.2 eSett:n varautuminen ja varttimuutokset

Tuomas Pulkkinen esitteli eSett:n varttitaseen käyttöönottoa.

Toimijoilla on toive saada 15 minuutin dataa vastaanotetuksi jo vuoden 2023 alusta, jolloin eSett:lle voi myös lähettää 15 minuutin dataa. eSett:n tuotantoympäristön järjestelmät eivät kuitenkaan lähetä ulospäin 15 minuutin dataa ennen varttitaseen käyttöönottoa. Vaikka eSett vastaanottaa 15 minuutin dataa, 15 minuutin dataa ei tallenneta eSett:n järjestelmään, vaan data summataan tuntidataksi, joka tallennetaan eSett:n järjestelmään. 15 minuutin datan lähetys voisi onnistua eSett:n testiympäristön kautta. Tämä vaatii asian jatkoselvitystä niin Datahubin kuin eSett:n puolelta. Asian selvitystä jatketaan.

Jäsenistöstä nostettiin esiin huoli eSett:n vakuuksien kasvuun liittyen. Toimijat ovat huolissaan siitä, miten eSett:n vakuuslaskenta ja vakuudet tulevat muuttumaan markkinamuutosten kuten hintakattomuutosten myötä. Vakuudet ovat kasvaneet, mikä luo haasteita markkinatoimijoille. eSett:llä on vakuuslaskennan kehitys työnalla ja eSett ottaa palautteen huomioon jatkokehityksessä.

6 Tukkumarkkinoiden tiedonvaihdonkehitys

6.1 ECP:n tuki ja ohjeistus

Eero Järvinen esitteli Energy Communication Platformia eli ECP:tä ja siihen liittyvää tukea ja ohjeistusta.

Fingrid on kehittämässä ECP:n ohjeistusta. Jotta ohjeistuksesta saadaan mahdollisimman kattava, toivotaan markkinatoimijoilta mahdollisimman paljon palautetta. Ohjeistuksen päivityksellä pyritään vastaamaan suurimpiin ja yleisimpiin ongelmakohtiin, joita ECP:n käyttöön ja käyttöönottoon liittyy.

Markkinaratkaisut / Sonkeri Hanni

2.3.2022

Julkinen

Jäsenistöstä nostettiin esiin huoli siitä, onko ECP:n käyttövarmuus riittävällä tasolla, ja miten sen kautta välitettävät viestit saadaan kulkemaan, jos järjestelmään aiheutuu käyttökatko. ECP:n käyttövarmuus on pääosin ollut hyvä, mutta joitakin katkoja on ollut, milloin on jouduttu turvautumaan puhelinsoittoihin. Kaiken tiedon osalta puhelinsoitto ei ole kuitenkaan mielekäs vaihtoehto. Rinnakkainen tiedonvälityskanava käyttökatkojen varalle voi tulla tarpeelliseksi.

6.2 Varttimittausten MSCONS-sanoma

Eero Järvinen kertoi varttimittauksiin liittyvästä MSCONS-sanomasta ja sen tulevaisuuden näkymistä.

Fingridin tavoitteena on antaa suositus varttimittausten MSCONS-sanomasta huhtikuun loppuun mennessä.

Liitteet Esitysmateriaalit